

Fugleliste for Aust-Agder 2025

JAN HELGE KJØSTVEDT

Det var på høy tid å få publisert ei ny, oppdatert fugleliste for Aust-Agder siden den forrige var ajourført fram til 01.01 2014 (Kjøstvedt 2015). Denne oppsummeringen er relativt omfattende siden observasjonsaktiviteten fremdeles er svært høy i området vårt. Dermed gjøres det stadig funn av nye arter og av og til nye hekkende arter. Siden sist er det dessuten gjort flere endringer i godkjenningslistene både til vår lokale rapport- og sjeldenhetskomite (LRSK) og til den nasjonale sjeldenhetskomiteen for fugl (NSKF) som påpekes her. For litt mer historikk rundt LRSK sitt arbeid i Aust-Agder viser jeg til noen av de tidligere fuglelistene (Lislevand & Bengtson 1998, Kjøstvedt 2011, 2015).

All innrapportering og behandling av observasjoner av sjeldne fugler i Aust-Agder skjer via nettportalen www.artsobservasjoner.no/fugler (www.ao.no). Årlige sjeldenhetsrapporter trykkes her i *Fugler i Aust-Agder*, og disse inkluderer ikke bare arter som krever godkjenning, men også en del rapporteringsarter.

De respektive LRSK-komiteene vedlikeholder fuglelistene for sine fylker og samarbeider med NSKF (Norsk sjeldenhetskomité for fugl) som behandler de sjeldneste observasjonene i Norge og NFKF (Norsk faunakomité for fugl) som samler alle LRSK-observasjonene i landet i løpet av et år. Årsrapporter fra NFKF og NSKF trykkes i et felles årlig hefte, *Fugleåret*, som kan bestilles fra hovedforeningen i Trondheim. På tross av fylkessammenslåingen opererer LRSK Aust-Agder og LRSK Vest-Agder fremdeles med separate komiteer og lister siden fylkesavdelingene ikke er slått sammen.

Her presenteres ei revidert fugleliste for Aust-Agder gjeldende fra 1. januar 2025 med utgangspunkt i LRSKs arbeid. Komiteen består av Rolf Jørn Fjærbu, Arne Heggland, Jan Michaelsen, Frode Steffensen og Jan Helge Kjøstvedt. Leif Gunleifsen, Rune Skåland og Jon G. Thorsen har også bidratt i komiteen i perioden siden forrige fugleliste ble publisert. Lista gir en oversikt over fuglearter observert i Aust-Agder, hvilke av disse som er konstatert hekkende og hvilke arter som nå regnes som godkjennings- og rapporteringsarter. Den er oppdatert i henhold til observasjoner av arter gjort i vårt tidligere fylke før 1. januar 2025, inkludert arter som krever godkjenning av LRSK eller NSKF og der en slik godkjenning forelå innen denne rapporten ble slutført.

Observasjoner registreres på nettportalen www.ao.no. Funn av sjeldne fuglearter som krever godkjenning, beskrives på skjema som hentes i www.ao.no og sendes til vurdering for godkjenning av LRSK Aust-Agder. Lenke til skjema dukker opp i nettportalen, i venstre marg på «Min side» når du har logget deg inn. LRSK videresender funn til NSKF i henhold til gjeldende fugleliste. Når det gjelder observasjoner av vanlige arter og rapporteringsarter, så lagres de i nettportalen og er tilgjengelig for alle, men merk at noen arter skjules på grunn av fare for forstyrrelser i hekketida og/eller faunakriminalitet.

Det er gjort store endringer på listene til LRSK Aust-Agder siden forrige fugleliste ble publisert i 2015.

Observasjonsaktiviteten har økt radikalt i Aust-Agder på denne siden av tusenårsskiftet. Derfor har LRSK også underveis i denne perioden funnet det nødvendig og riktig å nedjustere en rekke arter som tidligere krevde godkjenning av komiteen til i dag å være rapporteringsarter. Det kan skyldes at deres forekomst er godt dokumentert og/eller at de har få eller ingen forvekslingsarter. Det vises til lista som er publisert under LRSK på www.agderfugl.net for en oversikt over fugleartenes status per 1. januar 2025 og til de respektive LRSK-rapportene for en oversikt over når endringene trådte i kraft.

LRSK-Aust-Agder har endret status for følgende arter fra godkjenningsart til rapporteringsart siden forrige fugleliste (Kjøstvedt 2015): tundrasædgås, tundragås (ubestemte tundragjess og underarten *albifrons*), havsvale, havlire, dvergmåke, rødglente, isfugl, fjellerke, gulbrynsanger (i perioden 31.08–16.10) og svartstrupe. Merk at glente har skiftet navn til rødglente. Toppskarv er fjernet som rapporteringsart, men vi venter ennå på det første hekkefunnet av arten. Følgende NSKF-arter er nedjustert til godkjenningsarter siden forrige fugleliste og skal dermed nå behandles av LRSK: brilleand, rovterne, kaspimåke, rørdrum, rørdrum, bieter, aftenfalk, dverglerke, fuglekongesanger, trostesanger og rødtoppfuglekonge.

Ny taksonomi (systematikk)

Fylkets nye fugleliste med tilhørende systematikk bygger på nevnte norgesliste til NSKF og lista til NFKF (Winnem 2024) som igjen følger IOC World Bird List. Det ble gjort et bytte fra den Europeiske AERC/TAC-lista fra og med 2019 (Olsen 2021a) siden den nye lista er oppdatert i henhold til kunnskap om slektskapsforhold mellom ulike fuglegrupper basert på DNA-analyser (se Olsen & Kvam 2021). Dette har medført en del endringer i fuglegruppens rekkefølge i lista. Dessuten ble underartene av sædgås *Anser anser fabalis* og *A. a. rossicus* splittet opp i to arter, taigasædgås (*Anser fabalis*) og tundrasædgås (*A. serrirostris*) i 2019. Også amursvale er nå splittet i brosvale (*Cecropis rufula*) og tempelsvale (*C. daurica*). I tillegg er gråsisik, brunsisik og polarsisik som før var regnet som egne arter, nå samlet til arten gråsisik med tre underarter: gråsisik (*Carduelis flammaea flammaea*), brunsisik (*C. f. cabaret*) og polarsisik (*C. f. exilipes*). Det jobbes for tida med å etablere en felles fugleliste for hele verden. Vi får komme tilbake til dette senere, i alle fall hvis det medfører endringer som berører fuglearter som forekommer i Norge.

Nye arter på lista

Hele 22 nye arter for fylket, samt én på E-lista (en stork fra et svensk avlsprosjekt), er kommet til siden forrige fuglelisterevisjon 1. januar 2014 (Kjøstvedt 2015). Det forteller om fortsatt høy aktivitet i felt. I tillegg er stripegås og mandarinand flyttet fra E-lista (rømlinger fra fangenskap) til egen C-liste (fugler fra viltlevende bestander med antatt opphav fra rømlinger). Ingen nye underarter er godkjent, men to nye hybrider er meldt inn og godkjent siden siste listerevidering. Det går gjerne en stund mellom hver gang nye arter blir konstatert hekkende i fylket, men siden forrige liste er likevel seks nye, arter kommet til. Det totale antall arter er dermed kommet opp i 337, inkludert to på C-lista og 12 på E-lista, mens 173

arter, inkludert fasan på E-lista, er konstatert hekkende. Nedenfor følger en kort oppsummering av førstefunnene av nye arter på Aust-Agderlista, deretter hybrider og til slutt hekkefunn. Forkortelser brukt: ad. = voksen fugl, 2K = fugl i sitt 2. kalenderår, 2K+ = 2K fugl eller eldre, * funnet er dokumentert, for eksempel med bilde eller lydopptak.

Rødhalsgås *Branta ruficollis**

Aust-Agders første observasjon av rødhalsgås ble gjort ved Askerøya i Tvedestrand 13. mai 2015 av Jan V. Monrad. Fuglen holdt seg sammen med to hvitkinngjess. Også Sven Inge Marcussen og Yngvar Aanonsen fikk oppleve den fargerike 2K fuglen (Fjærbu mfl. 2019). Basert på atferd og trekkrute er NSKF kommet fram til at fuglen må regnes som spontant opptredende, og den plasseres derfor på den ordinære fuglelista (A-lista). Det antas at det var samme individ som også ble sett i Telemark og Vestfold i samme periode (Olsen 2019).

Rødhodeand *Netta rufina**

Aust-Agders og Agders første rødhodeand, en hann liggende i Temse i Grimstad, ble oppdaget av Rolf Jørn Fjærbu 29. november 2022 (Olsen 2023, Kjølsvedt mfl. 2024). Fuglen ble også sett tidlig om morgenen dagen etter. Arten som hekker i Sør- og Sentral-Europa og østover til Sentral-Asia opptrer nokså regelmessig i Norge og er nå sett i alle landets fylker med unntak av Oslo (Olsen 2023).

Ringand *Aythya collaris**

Terje Lislevand fant nokså overraskende en ringand hann i Mykestølvatnet i Evje og Hornnes kommune 7. mai 2016 (Kjølsvedt mfl. 2020). Forekomsten av denne nordamerikaneren i Norge øker, og hele seks funn dette året var mer enn en dobling av forrige årsrekord (Olsen 2018b). I 2023 ble ytterligere to individer observert i Aust-Agder, henholdsvis en hann ved Breidflå i Evje og Hornnes kommune og en hunn i Reddalsvannet i Grimstad kommune (Olsen 2024). Dette året ble det nok en Norgesrekord med totalt 14 funn av 15 individer.

Bøffelend *Bucephala albeola**

Nye opplysninger om funn av bøffelend fra ulike deler av Europa gjorde at NSKF har foretatt en revurdering av norske funn av denne nordamerikanske gjesten. Hannfuglen funnet av Per Kristensen i Engekilen i Grimstad kommune 9. november 2014 bar ikke preg av å være en merket fangenskapsfugl og ansees derfor som spontan. Arten får dermed A-listestatus i Aust-Agder (Kjølsvedt & Fjærbu 2017, Olsen 2021, Kjølsvedt mfl. 2023).

Svartstork *Ciconia nigra**

Aust-Agders første svartstork var et voksent individ som ble sett overflygende langs E-18 ved Tjore i Grimstad 7. juni 2011 av Eirik Klemetsen. Dette var den eneste fuglen som ble sett i Norge dette året, men antall funn hadde et oppsving i denne perioden (Heggøy & Olsen 2015, Kjølsvedt & Fjærbu 2017). Det andre funnet ble gjort da to 1K svartstorker ble fotodokumentert ved Natvig i Arendal av Leiv Berge i det de trakk øst over Nidelva mot Hisøya 26. juli 2018 (Olsen 2020, Fjærbu mfl. 2022).

Nattheigre *Nycticorax nycticorax*

Aust-Agders første registrerte nattheigre trakk nordøst over Myråsen i Grimstad 16. mai 2015 (Fjærbu mfl. 2019). Fuglen som ble sett av Rolf Jørn Fjærbu, var en av tre rapporterte nattheigrer i Norge dette året og kan ha vært den samme som ble sett i Mandal dagen før. Ved

utgangen av observasjonsåret var det totalt gjort 18 funn av arten i Norge (Olsen 2018a), mens den 19. kom en god del år etter, nærmere bestemt i 2023 (Olsen 2024).

Kuhegre *Bubulcus ibis**

Setesdals og Aust-Agders første kuhegre, en voksenfugl oppdaget av bonde Jørund Kvaale Hansen, gjorde et kort stopp i Bygland like ved sentrum 19. april 2021. Det var imidlertid lenge nok til at flere rakk å ta turen og fikk med seg det spektakulære funnet. Men ikke nok med det! Samme høst, nærmere bestemt dagene 2. til 4. november ble en kuhegre igjen rapportert fra Aust-Agder fylke, nærmere bestemt i et kulturlandskap ved Åkresneset (også kalt Valle våtmark) i Valle av Helga Åkre. Funnene er nærmere omtalt av Kjølsvædt & Skåland (2021) og også nevnt av Olsen (2022) og Fjærbu mfl. (2024). I 2023 dukket nok en kuhegre opp, denne gangen i Risør (Olsen 2024). Det siste funnet vil bli omtalt i en kommende LRSK-rapport.

Steppeørn *Aquila nipalensis**

Litt middagsrester fra nyttårsaftnen og et viltkamera kan være alt som trengs for å finne en ny art for Aust-Agder! Den voksne steppeørnen slo seg ned ved åtet til Yngve Wehus ved Nævisdal i Arendal kommune 5. januar 2017. Arten har sitt normale hekkeområde øst for Svarthavet og høsttrekket går til Afrika, men noen individer kommer tydeligvis litt skjevt ut. Det var trolig samme fugl som også ble sett på Karmøy i Rogaland i november. Dette var det åttende funnet i Norge (Olsen 2019, Kjølsvædt mfl. 2020).

Gråhodevipe *Vanellus cinereus**

Dagene 2. til 4. mai 2019 ble det virkelig skrevet ornitologisk historie i Aust-Agder. Den voksne gråhodevipe oppdaget ved Store Bjørholmen, Gjervoldsøy i Arendal, av Frode Steffensen, var det første funnet i Norge og Europa av denne østasiatiske vadefuglen og dermed intet mindre enn sensasjonelt. Det medførte valfarting av fugleinteresserte fra inn- og utland til fredelige Store Bjørholmen. Funnet er omtalt av Kjølsvædt mfl. (2023) og Olsen (2021a) og er nærmere beskrevet av Steffensen (2019).

Alaskasnipe *Calidris melanotos**

Aust-Agder har lenge vært en hvit flekk på kartoversikten over alaskasnipen i Norge, men endelig satt den, bokstavelig talt, i en regnvannsdam på et jorde i Reddal i Grimstad 11. november 2024. Harry Tangen rakk å fotodokumentere vadefuglen, før den skyndsomt trakk videre på sin ferd. Arten, som er litt større enn sin nære slektning myrsnipe, hekker i Nord-Amerika og i det nordøstlige Sibir, og påtreffes nokså ofte i Nord-Europa i trekktidene og i Norge særlig i mai. I 2023 ble anslagsvis 19 alaskasnipen registrert i Norge (Winnem 2024), mens det ennå ikke foreligger en offisiell oversikt over funn i 2024.

Hvitvingesvarterne *Chlidonias leucopterus*

Et førstefunn for Aust-Agder som har gått nokså upåaktet hen, var den voksne hvitvingesvarterten som Fred W. Christoffersen så trekke sørvest ved Sildodden i Risør 7. juni 2020 (Olsen 2021b, Kjølsvædt mfl. 2023). Arten, som hekker fra Øst-Europa og østover gjennom store deler av Asia, sees tilnærmet årlig i Norge. Det andre funnet i 2020, fra Farsund 12.–14. juni, kan muligens dreie seg om samme fugl (Olsen 2021b).

Svartehavsmåke *Ichthyæetus melanocephalus**

Observasjonen av svartehavsmåka som avla Vessøyjordene i Grimstad en kort visitt 21. oktober 2023 er så fersk at den ennå ikke er blitt publisert i den lokale sjeldenhetsrapporten. Den er imidlertid godkjent av LRSK på bakgrunn av Rolf Jørn Fjærbus fotodokumentasjon og nevnt i oversikten til NFKF som en av syv fugler i Norge i 2023 (Winnem 2024). Også Elias og Arild Pfaff fikk bivåne det selebre besøket. Kystnære høstfunn i Sør-Norge er normalen til denne nesten fiskemåkestore måka som hekker både i Sør- og Vest-Europa, ofte sammen med hettemåke, men mest tallrik er den i området den har fått navnet etter (Svensson mfl. 1999).

Kaspimåke *Larus cachinnans**

Det måtte en måkespesialist fra gamle Vest-Agder fylke til for å finne Aust-Agders, ikke bare første, men de to første kaspimåkene noensinne. To 1K-fugler ble artsbestemt av Inge Flesjå i en stor måkeflokk som lå på vannet i Tromøysundet utenfor Lindvika ved Saltrød i Arendal 19. oktober 2024. Flere fikk sett fuglene i løpet av ettermiddagen, men siden ble de ikke meldt. I 2023 ble 19 funn av kaspimåke rapportert i Norge, noe som er ny rekord, men oversikten viser at det med stor sannsynlighet er noen dobbelttellingene fra Rogaland i dette materialet (Winnem 2024). Fra og med 2024 er det LRSK som skal godkjenne kaspimåkeobservasjoner gjort i Norge, men i skrivende stund foreligger det heller ikke for denne arten noen offisiell funnoversikt fra dette året. Arten er omtrent gråmåkestor og hekker i kolonier langs elver og innsjøer i Øst-Europa og østover til Sentral-Asia. En del fugler overvintrer i Vest-Europa, og forekomsten har økt både vestover og nordover mot Østersjøområdet i nyere tid, særlig i månedene i etterkant av hekketida (Svensson mfl. 1999). Så da er det bare å ruste seg for krevende artsbestemmelser i framtida ... Måkeflokken som frekventerer avfallsanlegget ved Heftingdalen hyppig og som ofte raster i Tromøysundet, er et opplagt sted å forsøke seg.

Alpeseiler *Tachymarptis melba**

Aust-Agders første alpeseiler ble sett trekkende nord ved Bjønndalsknatten, Barmen i Risør 5. mai 2018 av Fred W. Christoffersen. Funnet kom i en periode med dalende observasjonstall av arten i Norge. Dette var den 19. alpeseileren totalt i landet, og det dreide seg naturlig nok om en fugl på forlenget vårtrekk (Olsen 2020, Fjærbu mfl. 2022). Alpeseiler nr. 2 trakk inn fra havet ved Kalvehageneset i Grimstad 17. juli 2023, og det var Rolf Jørn Fjærbu og Jon G. Thorsen som fikk gleden av å «ta imot» den. Alpeseiler nummer tre fotografert over Fevik i Grimstad 12. mai 2024.

Gråseiler *Apus pallidus**

Vår første gråseiler ble foreviget av Tarald R. Aas i Arendal sentrum 4. november 2022 (Olsen 2023, Kjøstvedt mfl. 2024). Funnet av denne kraftige seileren med litt lysere fargenyanser enn den nokså ensfargede, mørke tårnseileren, ble gjort i typisk tidsrom seint på høsten og sammenfalt med at det ble registrert en aldri så liten invasjon av arten i Nord-Europa (Olsen 2023). Gråseiler er en vanlig hekkefugl i Middelhavsområdet.

Sibirpiplerke *Anthus hodgsoni**

Ringmerking kan føre til så mangt. Blant annet kan det plutselig sitte ei sibirpiplerke i nettet slik

Renate Berg og Espen Helgesen opplevde i Espeviga, Justøya i Lillesand 6. oktober 2017! Dette var ei av anslagvis 48 sibirpiplerker i Norge i 2017 og den første noensinne registrert i Aust-Agder. De fleste observeres på høsttrekk langs vestkysten av Norge (Winnem mfl. 2019, Kjøstvedt mfl. 2020). Arten hekker i åpne skogsområder i et belte fra det nordøstlige hjørnet av Europa og østover langt inn i Sibir (Svensson mfl. 1999).

Brosvale *Cecropis rufula**

Arten tidligere kjent som amursvale *Hirundo daurica* er nå splittet i hele tre arter der brosvale er den som opptrer regelmessig i Norge og er den tidligere vestlige underarten. Aust-Agders første og foreløpig eneste godkjente brosvale ble oppdaget ved Reddalsvannet i Grimstad 1. mai 2023 av Jon G. Thorsen. De tidligere østlige underartene av amursvale er slått sammen med tempelsvale som på latin tidligere het *Cecropis striolata*. Arten har beholdt det norske navnet, men heter nå på latin *C. daurica* (Olsen 2024).

Sumpsanger *Locustella luscinioides**

En syngende sumpsanger hann ble hørt ved Temse i Grimstad i perioden 13.–17. mai 2021, og deretter var det trolig den samme fuglen som sang ved Landvikvannet i samme kommune 17.–18. mai. Funnet er nærmere omtalt av Fjærbu (2022) og er også nevnt av Olsen (2022) og Fjærbu mfl. (2024). I ettertid er det også godkjent et funn av sumpsanger ved Glamslandsvannet i Lillesand i dagene 4.–9. mai 2024 oppdaget av Hege Ødegård.

Rødstrupesanger *Sylvia cantillans**

Denne arten som før var delt inn i fire underarter og der sikker artsbestemmelse i utgangspunktet ofte er svært vanskelig, er nå splittet opp i to arter med hver sine to underarter, rødstrupesanger (underarter *Sylvia c. cantillans* og *Sylvia c. albistriata*) og rødbrystsanger (underarter *Sylvia c. inornata* og *Sylvia c. iberiae*). Ubestemte individer får betegnelsen «rødsanger» (Olsen 2019b).

Aust-Agders to siste funn er begge kategorisert som ubestemt rødsanger. Det dreier seg om en hunn ved Solkollen i Lillesand 7. mai 2015 (Fjærbu mfl. 2019) og en hann ved Indresund, Høvåg i Lillesand 12. mai året etter (Kjøstvedt mfl. 2020), begge i Lillesand kommune. Førstefunnet fra Skottjenn, Tromøy i Arendal 19.–20. mai 2012 (Kjøstvedt & Fjærbu 2013) er derimot bestemt til rødstrupesanger som dermed beholder listestatusen sin i Aust-Agder.

Blekbrynsanger *Phylloscopus humei**

I et kratt ytterst på Hasseltangen (eller Haslatangen som mange kaller den) ved Fevik i Grimstad dukket Aust-Agders første blekbrynsanger opp 30. oktober 2022. Det var Rolf Jørn Fjærbu som hadde ånds nærværelse og tålmodighet nok til å finstudere fuglens tegninger og lydrepertoir mens den søkte etter næring. Fuglen holdt seg stabil en stund slik at flere fikk sett den (Fjærbu 2024). Dette er en sentralasiatisk hekkefugl som skulle trukket sydover på vei til overvintringsområder i Sørøst-Asia eller India, men hvert år pleier noen å havne ut av kurs i vestlig retning (Olsen 2023, Kjøstvedt mfl. 2024).

Blåstjert *Tarsiger cyanurus**

Målrettet ringmerking etter fugler kan gi resultater. Inspirert av flere innlandsfunn av blåstjert for noen år tilbake, blant annet i Åseral, forsøkte Jon Gogstad Thorsen seg i 2023 med

ringmerking langs Byglandsfjordens vestsida. Og det skulle ikke gå mange dagene med nett oppe før Aust-Agders første blåstjert satt i «garnet» og fikk påsatt ring, nærmere bestemt den 1. oktober. Fuglen ble bestemt til en hann klekket samme sommer (Olsen 2024). Det viste seg at også gulbrynsangere og dvergspurver bruker Setesdal som lederute og trekkvei. Men ikke nok med det, for høsten 2024 gikk den neste blåstjerten, en voksenfugl, i nettet på samme sted den 4. oktober. Arten hekker nærmest oss nord i Russland og med en forekomst også i Finland (Svensson mfl. 1999). Begge funnene er billedokumentert og godkjent av NSKF.

Gulirisk *Serinus serinus*

Noen førstefunn går som tidligere nevnt nokså upåaktet hen, og dette var et av disse. Like fullt gjør gulirirken endelig sin entré på Aust-Agderlista etter at det foreligger mange observasjoner av arten både i Telemark og Vest-Agder. Den syngende hannfuglen ble hørt ved Fjære kirke i Grimstad 21. mai 2019 av Klaus M. Torland (Olsen 2021a, Kjøstvedt mfl. 2023).

Kornspurv *Miliaria calandra**

Under arbeid med vipeprosjektet ved Lia langs Temsevannet i Grimstad 19. mai 2021 fikk Rune Skåland høre en sang han kjente igjen fra flere Danmarksturer. Aust-Agders første dokumenterte kornspurv var et faktum (Olsen 2022, Fjærbu mfl. 2024). Flere fikk høre den i løpet av kvelden, men neste morgen var det tyst. Funnet er beskrevet av Skåland (2021), mens Selås (2021) omtaler observasjonen i et historisk perspektiv sett i lys av artens forekomst i Norge. I 2024 ble nok en kornspurv meldt ved samme lokalitet, men dette funnet er i skrivende stund ikke innsendt til NSKF.

Andre sjeldne funn fra perioden

Aust-Agders andre svartstrupesteinskvett ble oppdaget av Rolf Jørn Fjærbu og Jon Gogstad Thorsen ved Marivold i Grimstad 22. oktober 2016. Den ble også sett de to påfølgende dagene (Olsen 2018b, Kjøstvedt mfl. 2020). Nevnes må også Aust-Agders andre trostesanger ved Temse i Grimstad 29. mai–5. juli 2021 funnet av Egil Ween (Olsen 2022, Fjærbu mfl. 2024) og dvergspurv nummer to avbildet ved Flateskjæra i Tvedestrand av Carsten Lome 20. september 2014 (Kjøstvedt & Fjærbu 2017). Vårt andre funn av enghauk er også et faktum, nærmere bestemt ved Bjønndalsknatten, Barmen i Risør 1. juni 2014 oppdaget av Fred W. Christoffersen (Olsen mfl. 2016, Kjøstvedt & Fjærbu 2017).

Nye hybridfunn

Toppand *Aythya fuligula* x **Ringand** *Aythya collaris**

Denne voksne hybridhannen oppdaget av Trond Nilsen, holdt seg i Landvikvannet i Grimstad i alle fall i perioden 16.–29. november og var den eneste rapporterte i sitt slag i Norge i 2014 (Olsen mfl. 2016, Kjøstvedt & Fjærbu 2017). Muligens var det samme individ som også ble sett i Sandumkilen, Tromøy i Arendal og i Inntjorekilen i Grimstad året etter (Fjærbu mfl. 2019).

Steppehauk *Circus macrourus* x Myrhauk *Circus cyaneus**

En ung (1K) hybridfugl ble oppdaget av Per Buertange og Steinar Pedersen ved Løddesøl i Arendal 14. september 2011. Den østlige steppehauken har stadig utvidet sitt utbredelsesområde nordover og overlapper nå med myrhaukens hekkeområder. Dette øker sjansene for hybridisering mellom artene. Muligens var det samme individ som ble sett på Jomfruland i Telemark samme dag (Heggøy og Olsen 2015, Kjølsvædt & Fjærbu 2017).

Endringer i hekkefuglfaunaen 2015–2024

Horndykkeren har vært en art som man ikke har hatt store forhåpninger til som hekkefugl inntil en hann plutselig dukket opp i et vann i Gjerstad kommune våren 2020 og holdt seg der i en lang periode (Selås 2023, Kjølsvædt mfl. 2023). Den kom igjen de to neste årene, i 2022 sammen med en hunn, og paret bygde et reir som trolig ble oversvømt. Det er uklart om egg ble lagt. Også i 2023 og 2024 var paret til stede. Hendelsesforløpet i 2023 er uklart, men unger ble ikke sett. Høy vannstand spolerte det første hekkforsøket i 2024, der reiret var anlagt på ei fast torv. Trolig var dette også årsaken til at andre forsøk mislyktes, men i ettertid ble det i alle fall fotodokumentert at de hadde lagt egg, denne gangen i et selvbygd flytereir. Forhåpentligvis er 2025 året da paret kan lykkes med hekking innenfor Aust-Agders gamle grenser. En observasjon av 3–4 individer ved Rukkevatn naturreservat i Åmli 23. august 2024 var også interessant med tanke på hekking.

Om ikke toppskarven ennå er bekreftet hekkende hos oss, så slo to av de andre tipsene fra forrige fugleliste til. Havhest ble konstatert hekkende i et sjøfuglreservat i Raet nasjonalpark i 2015 da én unge kom på vingene (Pfaff 2015). De to første rugende fuglene ble oppdaget allerede i 2013, og inntil tre fugler har ligget på og tilsynelatende ruget i årene etter i denne minikolonien, men hekkesuksessen har vært så som så. I ettertid er det kun i 2017 og 2018 at det har kommet én unge på vingene (Kjølsvædt mfl. 2020, Fjærbu mfl. 2022).

Det var ikke uventet at lerkefalken ble ny hekkefugl i Aust-Agder etter som den stadig har utvidet sin utbredelse vestover og etter hvert hekket med flere par i Telemark. Den 23. juli 2015 fant Arne Harveland et reir øst i Arendal kommune (Kristensen 2017). Det foreligger i årene etter hekkefunn fra ytterligere to lokaliteter øst i vårt gamle fylke (se bla. Kjølsvædt mfl. 2023). I 2024 så det imidlertid dårlig ut, inkludert ved førstnevnte lokalitet som ellers har vært en stabil hekkeplass siden 2015 (Morten Erichsen, pers. medd.), men mer innsats kunne vært lagt ned for å kartlegge eventuelle hekkinger.

Det første hekkefunnet av isfugl, i alle fall i nyere tid, ble gjort av Sven Inge Marcussen i Tvedestrand kommune i 2020 (Marcussen 2020, Kjølsvædt mfl. 2023). Marcussen har beskrevet det dramatiske hekkeforløpet der den første hunnen ble drept og eggene i reiret ødelagt. Imidlertid fortsatte observasjonene av arten i området og da fire individer ble sett samtidig ut på sommeren, kunne man konkludere med at en ny hekking hadde funnet sted. LRSK er i ettertid blitt gjort kjent med at en inntrengende hunnfugl kan angripe og drepe en etablert, hekkende hunn for å overta hennes plass som hekkefugl. Omstendighetene rundt den første, mislykkede hekkingen sannsynliggjør en slik forklaring.

Om isfuglen tidligere har hekket i Aust-Agder er uvisst, men leser man i Collett (1864) så er det mye som kan tyde på det: *I jernværksejer Aalls Park på Næs, hvor den bliver fredet, vender den gjerne hvert Foraar tilbage, holder sig hele sommeren, og antages at hække.* Og senere i Norges Fugle (1921): *En af disse lokaliteter, hvor den (isfuglen) tidligere har vist sig jevnligt at have tilhold, er ved Næs verk ovenfor Tvedestrand; i et par på hinanden følgende aar holdt den sig saaledes der hele sommeren igjennem, og dens eiendommelige skrig var velkjendt for beboerne paa stedet. Rugestedet blev imidlertid aldrig opdaget. Mellem 1883–86 bemærkedes i alt 7 eksemplarer i denne trakt, enkelte er ogsaa seet her i 1904 og 1906.* Også Svein Haftorn (1971) som nok i stor grad baserer seg på Colletts tekst, skriver: «*En rekke eldre iakttagelser fra Nes Jernverk ved Tvedestrand og nærmeste omgivelser, der arten trolig har hekket i forrige århundre.*»

Trelerke har det vært mange observasjoner av innenfor vårt gamle fylke, og syngende hanner er hørt flere steder fra Risør i øst til Iveland og Birkenes i vest. Men å få konstatert arten som hekkende har vist seg krevende. Nærmest kom Inge Flesjø da han avbildet minst én årsunge og ytterligere tre individer som ikke ble aldersbestemt ved Ljabrumyrane i Birkenes kommune 27. juli 2019 (Kjøstvedt mfl. 2023). Men tatt i betraktning årstida kunne det ikke utelukkes at fuglene hadde forflyttet seg dit fra en hekkeplass et godt stykke unna. I 2022 derimot ble det, etter flere år med trelerkeobservasjoner ved Storemyr i Lillesand, gjort funn av ett voksent individ og fire årsunger med dun på hodet 29. mai (Kjøstvedt mfl. 2024). I umiddelbar nærhet finnes typisk trelerketerreng med glissen furuskog og mye bart fjell i dagen, blant annet i Olashei barskogsreservat.

Funn av svartstrupe om våren har det vært mange av de seinere år, men i hekketida har det vært ytterst sparsomt med observasjoner – inntil mai 2023. I perioden 13. mai til 13. august ble stadig en hann sett i kanten av takrørbeltet ved Lia langs Temsevannet og sporadisk lot også en hunn seg beskue av speidende ornitologer. Den 12. juli 2023 fikk Kjell Klungland se tre individer samtidig, derav en hann og i alle fall en ungfugl. Dermed var endelig denne lille trostefuglen som har sin hovedutbredelse i Norge oppover langs Vestlandskysten, konstatert hekkende også i gamle Aust-Agder fylke.

Vi venter fremdeles på den første sivhaukhekkingen i Aust-Agder. I 2023 trodde flere at den var på gang, og det ble antatt at reir ble bygd. Hunnfuglen ble også sett flyvende med reirmateriale til et bestemt sted i takrørskogen. Reirplassen lå imidlertid litt for nær vei og var lett tilgjengelig. En mulig hekking ble kanskje spolert på grunn av at enkelte fotografer ble for nærgående.

Når det gjelder andre potensielle hekkefugler, så bør man i framtida være observant på arter som toppskarv og rødglente som regelmessig sees hos oss i hekketida. Dvergdykker og smålom er dessuten gjengangere på denne lista. Og merk at underarten av gråsisik, brunsisik *Carduelis flammae cabaret*, fremdeles ikke er bekreftet som hekkende i Aust-Agder til tross for at den er vanlig forekommende i våre kystområder.

Hvitkinngås har fortsatt sin framgang siden forrige fugleliste ble publisert i 2015. Under sjøfugltellingene i 2022 ble over 100 hekkinger dokumentert i Aust-Agders skjærgård, hovedsakelig i tilknytning til hekkekolonier av andre sjøfuglarter, særlig stormåker.

De to eldste og største storskarvkoloniene av underarten mellomskarv (*sinensis*) i Aust-Agder er fremdeles aktive, men veksten er stagnert og antallet varierer noe mellom år. I tillegg er det kommet til en ny koloni øst i Arendal og en i Tvedestrand kommune siden forrige fugleliste. Det første reiret i Lillesand kommune ble dessuten funnet i 2024 – av Eldar Wrånes.

Grågåsa er på frammarsj også som hekkefugl i innlandet. Langs elva Otra i Evje og Hornnes kommune foreligger det vårobservasjoner fra flere år, men ingen hekkinger er rapportert. I innsjøen Vegår i Vegårshei kommune ble imidlertid den første hekkingen registrert allerede i 2014 eller 2015 av Arne Harveland, og i 2021 var det minst to hekkinger her (Selås 2024).

Til slutt et par ord om havørna. Etter at arten reetablerte seg som hekkefugl i Aust-Agder i 2012 (Kjøstvedt 2015), er det per 2024 konstatert fem territorielle, hekkende par (Arild Pfaff/Sno, pers. medd.). Men trolig finnes det ytterligere noen par som har unngått «radaren» til oss ornitologer og andre skautravere.

Kategorier, tegnforklaring og systematikk

I likhet med tidligere fuglelister for Aust-Agder inneholder den reviderte lista informasjon om:

- hvilke arter som er funnet innenfor fylkesgrensene
- hvilke arter som er påvist hekkende
- hvilke arter som skal beskrives for godkjenning av LRSK og NSKF (godkjenningsarter)
- hvilke arter som skal rapporteres til LRSK, men som ikke trenger å beskrives for godkjenning (rapporteringsarter).

Den nye fuglelista følger det samme kodesystemet som Lislevand & Bengtson (1998) og Kjøstvedt (2011, 2015). Kodene som er forklart i selve lista som ligger på www.agderfugl.net, skiller mellom rapporterings- og godkjenningsarter, samt tilfeller der bare hekking skal rapporteres eller godkjennes. Vår inndeling følger i stor grad tilsvarende oversikt hos NFKF som publiserer årsrapporter der situasjonen for mange arter i Norge oppsummeres. Denne informasjonen hentes fra hver enkelt LRSK-komité som forholder seg til NFKF sine lister over arter som de vil ha oversikt over (Winnem 2024). Nettportalen www.ao.no har gjort tilgangen til data mye lettere for NFKF siden mye informasjon kan hentes rett herfra.

Andre interessante observasjoner som for eksempel uvanlige vinterfunn, innlandsfunn, store artsansamlinger eller arter som observeres eller endatil hekker i uvanlige områder (for eksempel lavlandsobservasjoner av ryper eller lavlandshekkinger av ringtrost), vil nå kunne fanges opp av LRSK bare de legges inn i nettportalen. Tips oss likevel gjerne om slike observasjoner slik at vi blir klar over dem (se oversikt nedenfor).

Endringer i listene til NSKF og NFKF forekommer med jevne mellomrom, men dette er ikke lenger noe den enkelte observatør trenger å følge med på. LRSK oppdaterer fortløpende Aust-Agders rapporteringsliste i www.ao.no slik at den stemmer overens med de nasjonale listene.

Bruk av lista og forklaring av koder

Artene i lista skrevet med **uthevet** skrift er påvist hekkende i Aust-Agder. Dette gjelder også underarter som er konstatert hekkende. Arter uten kode er med for å fullstendiggjøre lista, og er så vanlige at de normalt ikke er aktuelle i godkjennings- eller rapporteringssammenheng. Men merk at hekkefunn av arter som ikke tidligere har hekket i fylket skal beskrives for godkjenning av LRSK selv om de kun er merket R eller mangler kode i fuglelista. Dette er for eksempel aktuelt for arter som brunnakke, toppskarv, toppdykker, horndykker, dvergdykker, storspove, myrsnipe, kornkråke og en del andre arter som normalt kun opptrer hos oss på trekket eller om vinteren. Også i denne lista er artene i kategori C, D og E (fugler som stammer fra forvilledede tamfugler, utsatte arter, rømte fangenskapsfugler) skilt ut i egen liste i tråd med den nasjonale lista utarbeidet av NSKF (www.birdlife.no/organisasjonen/nskf/norgeslisten.php).

Takk til øvrige medlemmer i LRSK for godt samarbeid, nyttige diskusjoner og konstruktive innspill underveis i prosessen. En stor takk rettes også til Rolf Jørn Fjærbu for nyttige kommentarer til revideringen av fuglelista og til Inge Selås for å ha lett fram fakta rundt isfuglens forekomst i Aust-Agder i eldre tider. Avslutningsvis er det igjen på sin plass å takke Ingunn og Rolf Jørn Fjærbu for gjestfriheten ved å stille sitt husvære til disposisjon for LRSK-komiteens årlige møter.

Den nye lista har ikke tilbakevirkende kraft. For observasjoner som er gjort før 1. januar 2025 henvises det til Kjøstvedt (2011, 2015) eller eventuelt Lislevand & Bengtson (1998) for en oversikt over godkjennings- og rapporteringsarter.

Kodeforklaring:

- G Godkjenning. Alle funn skal beskrives utførlig (gjærne med belegg) i skjema for godkjenning av LRSK. Liste over egne innsendte observasjoner som krever godkjenning, ligger i venstre marg på «min side» når man logger seg inn på www.artsobservasjoner.no. Ved å klikke på observasjonen i lista, åpnes en lenke til et digitalt rapporteringsskjema.
- N Som G (også samme digitale skjema), men observasjonen blir vurdert av NSKF.
- R Rapportering. Alle funn skal rapporteres i www.artsobservasjoner.no/fugler, men vurderes ikke for godkjenning av LRSK. Beskrivelse er ikke nødvendig (kan imidlertid i spesielle tilfeller kreves av LRSK). Ta likevel med verdifulle opplysninger.
- H Hekkefunn. Koden kombineres med G eller R. Bare funn av arten med egg eller unger, eller der sterk mistanke om hekking foreligger, skal godkjennes eller rapporteres.

Vinterobservasjoner (f. o. m. 1. desember - t.o.m. siste dag i februar) for følgende arter er interessante:

Kortnebbgås, hvitkinngås, gravand, storlom, musvåk, fjellvåk, tårnfalk, dvergfalk, vandrefalk, tjeld, sandlo, heilo, tundralo, vipe, polarsnipe, gluttnipe, skogsnipe, strandsnipe, sandløper, tundrasnipe,

myrsnipe, brushane, rugde, lappspove, rødstilk, sildemåke, jordugle, sanglerke, heipiplerke, vintererle, linerle, jernspurv, buskskvett, ringtrost, måltrost, duetrost, munk, gransanger, tornirisk, bergirisk, lappspurv og sivspurv.

Innlandsobservasjoner (alle kommuner uten kystlinje) av følgende arter er interessante:

Knoppsvane, sangsvane, grågås, gravand, ærfugl, havelle, sjørre, siland, smålom, havhest, havsule, storskarv, tjeld, tundralo, polarsnipe, sandløper, dvergsnipe, myrsnipe, lappspove, storspove, steinvender, krykkje, lomvi, alke, teist, alkekonge, skjærpiplerke og tornirisk, samt innlandshekkefunn av tjeld, hettemåke, sildemåke og svartbak.

FUGLELISTE FOR AUST-AGDER PR. 1. JANUAR 2025

Knoppsvane		Brunnakke	
Dvergsvane.....	G	Snadderand.....	R
Sangsvane	GH	Krikkand	
Taigasædgås	G	Amerikakrikkand.....	N
Tundrasædgås.....	R	Stokkand	
Kortnebbgås		Stjertand.....	R
Tundragås	R	Knekkand.....	R
<i>Anser albifrons albifrons</i>	R	Skjeand.....	R
<i>A. a. flavirostris</i>	G	Taffeland	R
Grågås		Rødhodeand	N
Kanadagås		Ringand.....	N
Hvitkinngås	RH	Toppand	RH
Ringgås		Bergand.....	R
<i>Branta bernicla bernicla</i>	G	Ærfugl	
<i>B. b. hrota</i>	R	Praktærfugl.....	G
Gravand		Stellerand.....	G
Rustand	N	Havelle	

Svartand		Stormsvalde.....	G
Sjørorre		Havsule	
Kvinand		Storskarv	
Bøffelend	N	<i>Phalacrocorax carbo carbo</i>	
Lappfiskand.....	R	<i>P. c. sinensis</i>	RH
Siland		Toppskarv.....	GH
Laksand		Rørdrum.....	G
Jerpe	R	Natthege.....	N
Lirype		Silkehege.....	N
Fjellrype		Kuhege	N
Orrfugl		Egretthege.....	G
Storfugl		Gråhege	
Smålom		Stork.....	N
Storlom		Svartstork.....	N
Islom.....	R	Bronseibis	N
Gulnebbloom.....	G	Vepsevåk	R
Dvergdykker.....	R	Rødglente.....	G
Toppsykker	R	Svartglente.....	G
Gråstrupedykker.....	R	Havørn	R
Horndykker	R	Sivhauk.....	R
Svarthalsdykker.....	N	Myrhauk.....	R
Svartbrynalbatross.....	N	Enghauk.....	N
Havhest		Steppehauk.....	G
Storlire.....	N	Hønehauk	
Havlire.....	R	<i>Accipiter gentilis gentilis</i>	
Balearlire.....	N	<i>A. g. buteoides</i>	N
Grålire.....	G	Spurvehauk	
Havsvalde.....	R	Musvåk	

Fjellvåk	RH	Dvergsnipe	
Steppeørn.....	N	Temmincksnipe.....	G
Kongeørn		Tundrasnipe.....	R
Fiskeørn		Fjæreplytt	RH
Tårnfalk		Myrsnipe	RH
Aftenfalk.....	N	Fjellmyrløper.....	G
Dvergfalk		Brushane.....	R
Lerkefalk	GH	Kvartbekkasin.....	R
Jaktfalk	G	Enkeltbekkasin	
Vandrefalk	RH	Dobbeltbekkasin	G
Vaktel.....	GH	Rugde	
Vannrikse	GH	Svarthalespove	
Myrrikse.....	G	<i>Limosa limosa limosa</i>	R
Åkerrikse	GH	<i>L. l. islandica</i>	G
Sivhøne	GH	Lappspove	
Sothøne	GH	Småspove	GH
Trane	R	Storspove	
Tjeld		Sotsnipe.....	R
Avosett.....	G	Rødstilk	
Triel.....	N	Gluttsnipe	GH
Dverglo	GH	Skogsnipe	
Sandlo	RH	Grønnstilk	
Boltit	RH	Strandsnipe	
Heilo		Steinvender	
Tundralo		Svømmesnipe	G
Vipe		Polarsvømmesnipe.....	G
Polarsnipe		Polarjo.....	G
Sandløper		Tyvjo	GH

Fjelljo..... G
 Storjo..... R
 Dvergmåke..... R
 Sabinemåke..... G
Hettemåke
Fiskemåke
Sildemåke
Gråmåke
 Grønlandsmåke..... G
 Polarmåke..... G
Svartbak
 Krykkje
 Rovterne..... N
 Splitterne..... R
Makrellterne
Rødnebbterne..... GH
 Dvergtterne..... N
 Svartterne..... G
 Hvitvingesvartterne N
 Lomvi
 Polarlomvi..... G
 Alke
Teist..... GH
 Alkekonge
 Lunde..... R
 Stepphøne..... N
Bydue
Skogdue..... GH

Ringdue
Tyrkerdue..... R
 Turteldue..... G
Gjøk
 Tårnugle
Tyto alba alba..... N
T. a. guttata..... N
Hubro
Snøugle..... G
Haukugle..... R
Spurveugle..... RH
Kattugle
 Slagugle..... G
 Lappugle..... G
Hornugle
Jordugle..... RH
Perleugle
Nattravn..... R
Tårnseiler
 Gråseiler N
 Alpeiseiler N
Isfugl..... GH
 Bieter..... G
 Blåråke..... N
 Hærfugl..... G
Vendehals
Gråspett..... R
Grønnspekk

Svartspett		<i>M. a. yarrellii</i>	R
Flaggspett		Sidensvans	
Hvittryggspett	R	Fossefall	
Dvergspett	R	Gjerdsmett	
Tretåspett	R	Jernspurv	
Dverglerke.....	N	Hekkskvett.....	N
Topplerke.....	N	Rødstrupe	
Trelerke	G	Nattergal	RH
Sanglerke		Blåstrupe	
Fjellerke	R	Svartrødstjert	GH
Sandsvale		Rødstjert	
Låvesvale		Buskskvett	
Taksvale		Svartstrupe	GH
Tartarpiplerke.....	G	Steinskvett	
Trepiplerke		Svartstrupesteinskvett.....	N
Sibirpiplerke.....	G	Ringtrost	
Heipiplerke		Svarttrost	
Lappiplerke.....	G	Svartflekktrost.....	N
Vannpiplerke.....	N	Svartstrupetrost.....	N
Skjærpiplerke		Gråtrost	
Gulerle		Måltrost	
<i>Motacilla flava flava</i>	GH	Rødvingetrost	
<i>M. f. thunbergi</i>		Duetrost	
<i>M. f. flavissima</i>	G	Gresshoppesanger.....	G
Sitronerle.....	G	Elvesanger.....	G
Vintererle	RH	Sumpsanger	N
Linerle		Sivsanger.....	R
<i>Motacilla alba alba</i>		Busksanger	G

Myrsanger	GH	Toppmeis	
Trostesanger.....	G	Svartmeis	
Rødstrupesanger.....	N	Blåmeis	
Rørsanger		Kjøttmeis	
Gulsanger	R	Spettmeis	
Hauksanger	G	Trekryper	
Møller		Pirol.....	G
Tornsanger		Tornskate	
Hagesanger		Varsler	R
Munk		Nøtteskrike	
Fuglekongesanger.....	N	Lavskrike.....	G
Østsanger.....	N	Skjære	
Blekbrynsanger	N	Nøttekråke.....	R
Gulbrynsanger (16. okt.-31.aug)	G	Kaie	
Bøksanger		Kornkråke.....	R
Gransanger		Svartkråke.....	R
<i>Phylloscopus collybita collybita</i>		Kråke	
<i>P. c. tristis</i>	G	Ravn	
Løvsanger		Stær	
Fuglekonge		Rosenstær.....	G
Rødtoppfuglekonge.....	G	Gråspurv	
Gråfluesnapper		Pilfink	
Dvergfluesnapper.....	G	Bokfink	
Svarthvit fluesnapper		Bjørkefink	
Skjeggmeis.....	G	Grønnfink	
Stjertmeis		Stillits.....	RH
Løvmeis	R	Grønnsisik	
Granmeis		Tornirisk	

Bergirisk..... R

Gråsisik

Carduelis flammea flammea

Carduelis f. cabaret (brunsisik)

Carduelis f. exilipes (polarsisik)..... G

Båndkorsnebb..... G

Grankorsnebb

Furukorsnebb

Rosenfink..... R

Konglebit..... R

Dompap

Kjernebiter..... RH

Lappspurv..... R

Snøspurv

Hvithodespurv..... N

Gulspurv

Hortulan..... G

Vierspurv..... G

Vinterjunko..... N

Sivspurv

Dvergspurv..... G

Brunhodespurv..... N

Kornspurv N

C-liste = arter som stammer fra
hekkepopulasjoner forvillet fra fangenskap.

Stripegås..... R

Mandarinand R

D/E-liste = ikke spontant opptredende fugler.
(rømlinger og utsatte fugler).

Svartsvane..... R

Snøgås..... G

Rustand..... N

Brudeand..... G

Hjelmfiskand..... N

Stork (avlsprosjekt) N

Krøllpelikan..... N

Flamingo..... N

Rapphøne..... G

Fasan..... R

Sothettebylbyl..... N

Gråkjernebiter..... N

Litteraturliste

Collett, R. 1864. Oversigt af Christiania Omegns ornithologiske Fauna. Christiania. 231 s.

Collett, R. 1921. *Norges fugle, Bind 1*. Kristiania. 596 s.

- Fjærbu, R.J. 2022. Sumpsanger ved Temse. *Fugler i Aust-Agder* **51** (2): 105.
- Fjærbu, R.J. 2024. Aust-Agders første blekbrynsanger! *Fugler i Aust-Agder* **53** (2): 122–123.
- Fjærbu, R.J., Kjølsvædt, J.H., Michaelsen, J., Steffensen, F. & Thorsen, J.G. 2019. Sjeldne fugler i Aust-Agder 2018. LRSK-rapport nr. 23. *Fugler i Aust-Agder* **51** (1): 8–31.
- Fjærbu, R.J., Kjølsvædt, J.H., Michaelsen, J., Steffensen, F. & Thorsen, J.G. 2022. Sjeldne fugler i Aust-Agder 2015. LRSK-rapport nr. 20. *Fugler i Aust-Agder* **48** (1): 6–37.
- Fjærbu, R.J., Kjølsvædt, J.H., Steffensen, F. & Michaelsen, J. 2024. Sjeldne fugler i Aust-Agder 2021. LRSK-rapport nr. 27. *Fugler i Aust-Agder* **53** (1): 12–35.
- Haftorn, S. 1971. *Norges fugler*. Universitetsforlaget. Oslo. 862 s.
- Heggøy, O. & Olsen, T. 2015. Sjeldne fugler i Norge i 2011 og 2012. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Fugleårene 2011 og 2012* **10**: 4–89.
- Kjølsvædt, J.H. 2011. Fugleliste for Aust-Agder 2011. *Fugler i Aust-Agder* **40** (1): 8–23.
- Kjølsvædt, J.H. 2015. Fugleliste for Aust-Agder 2014. *Fugler i Aust-Agder* **44** (1): 6–20.
- Kjølsvædt, J.H. & Fjærbu, R.J. 2013. Sjeldne fugler i Aust-Agder 2012. LRSK-rapport nr. 17. *Fugler i Aust-Agder* **42** (2): 71–89.
- Kjølsvædt, J.H. & Fjærbu, R.J. 2017. Sjeldne fugler i Aust-Agder 2014. LRSK-rapport nr. 19. *Fugler i Aust-Agder* **46** (1): 6–33.
- Kjølsvædt, J.H. & Skåland, R. 2021. Kuhegre - ny art for Aust-Agder. *Fugler i Aust-Agder* **50** (2): 120–121.
- Kjølsvædt, J.H., Fjærbu, R.J., Michaelsen, J., Steffensen, F. & Thorsen, J.G. 2020. Sjeldne fugler i Aust-Agder 2017. LRSK-rapport nr. 22. *Fugler i Aust-Agder* **49** (2): 74–93.
- Kjølsvædt, J.H., Fjærbu, R.J., Steffensen, F. & Michaelsen, J. 2023. Sjeldne fugler i Aust-Agder 2020. LRSK-rapport nr. 25. *Fugler i Aust-Agder* **52** (2): 72–95.
- Kjølsvædt, J.H., Fjærbu, R.J., Steffensen, F., Michaelsen, J. & Heggland, A. 2024. Sjeldne fugler i Aust-Agder 2022. LRSK-rapport nr. 27. *Fugler i Aust-Agder* **53** (2): 70–93.
- Lislevand, T. & Bengtson, R. 1998. Ny fugleliste for Aust-Agder. *Larus marinus* **27** (2): 104–114.
- Marcussen, S.-I. 2020. Isfuglen – et vakkert tilskudd til Agders hekkefauna. *Fugler i Aust-Agder* **49** (2): 104–106.
- Olsen, T. 2018a. Sjeldne fugler i Norge i 2015. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Fugleåret 2015* **4**: 4–49.
- Olsen, T. 2018b. Sjeldne fugler i Norge i 2016. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Fugleåret 2016* **5**: 4–65.
- Olsen, T. 2019a. Sjeldne fugler i Norge i 2017. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Fugleåret 2017* **6**: 4–65.

- Olsen, T. 2019b. Rødstrupesanger: ID-nøtt i rødt, hvitt og grått. *Vår Fuglefauna* **42** (3): 140–147.
- Olsen, T. 2020. Sjeldne fugler i Norge i 2018. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Fugleåret 2018* **7**: 4–59.
- Olsen, T. 2021a. Sjeldne fugler i Norge i 2019. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Fugleåret 2019* **8**: 4–59.
- Olsen, T. 2021b. Sjeldne fugler i Norge i 2020. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Fugleåret 2020* **9**: 4–67.
- Olsen, T. 2022. Sjeldne fugler i Norge i 2021. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Fugleåret 2021* **10**: 4–75.
- Olsen, T. 2023. Sjeldne fugler i Norge i 2022. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Fugleåret 2022* **11**: 4–67.
- Olsen, T. 2024. Sjeldne fugler i Norge i 2023. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Fugleåret 2023* **12**: 4–65.
- Olsen, T., Heggland, H., Mjølunes, K., Rix, S., Tveit, B.O., Egeland, Ø. & Heggøy, O. 2016. Sjeldne fugler i Norge i 2013 og 2014. Rapport fra Norsk sjeldenhetskomité for fugl (NSKF). *Fugleårene 2013 og 2014* **3**: 4–69.
- Olsen, T. & Kvam, H. Ny taksonomi og systematikk for fugl i Norge. *Vår Fuglefauna* **44** (1): 26–31.
- Pfaff, A. 2015. Første dokumenterte hekking av havhest i Aust-Agder. *Fugler i Aust-Agder* **44** (2): 68–70.
- Selås, I. 2021. Kornspurv – ny art for Aust-Agder **50** (2): 105.
- Selås, I. 2023. Horndykkeren forsøkte seg på hekking i Gjerstad i 2022. *Fugler i Aust-Agder* **52** (1): 40–42.
- Selås, I. 2024. Nye hekkearter på Vegårshei. *Fugler i Aust-Agder* **53** (1): 46–49.
- Skåland, R. 2021. Et etterlengtet drømmekryss. *Fugler i Aust-Agder* **50** (2): 104.
- Steffensen, F. 2019. Gråhodevipa på Store Bjorholmen ved Gjervoldsøy. *Fugler i Aust-Agder* **48** (2): 100–101.

Svensson, L., Grant, P.J., Mullarney, K. & Zetterström, D. 1999. Gyldendals store fugleguide. Gyldendal Norsk Forlag ASA. 400 s.

Winnem, A. 2024. Fugler i Norge i 2023. *Fugleåret 2023* **12**: 66–145.

Winnem, A., Holtskog, T. & Heggøy, O. 2019. Fugler i Norge i 2017. *Fugleåret 2017* **6**: 66–139.

www.agderfugl.net

www.artsobservasjoner.no/fugler

www.birdlife.no/organisasjonen/nskf/norgeslisten.php